

3
Poština plačana v gotovini.

800
Cena 2-50 Din.

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1935/36

Med včeraj in jutri

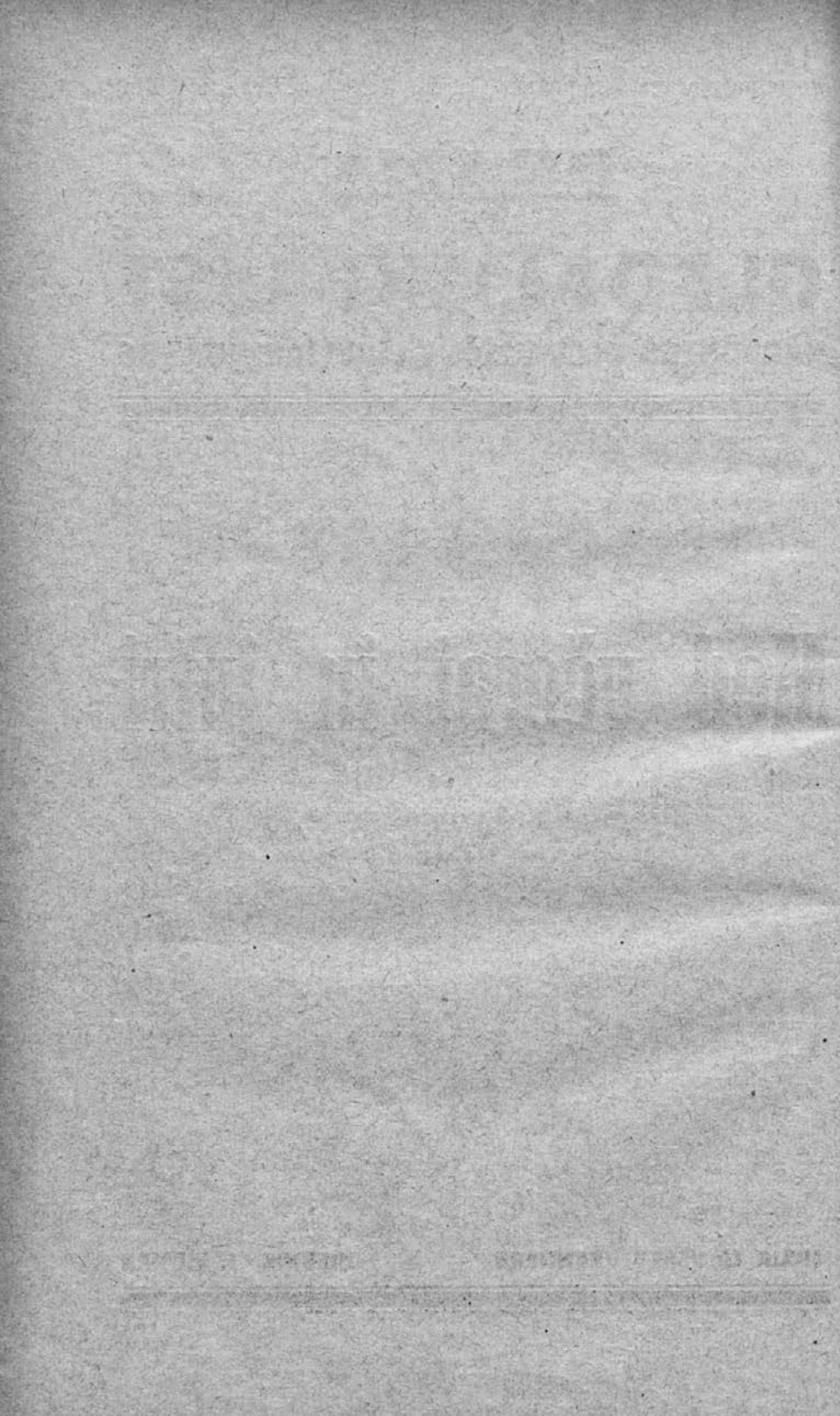
Premijera 3. oktobra 1935

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: J. VIDMAR

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 3. oktobra 1935

Maša Slavčeva:

„Med včeraj in jutri“

Avtorica igre »Med včeraj in jutri«, Božena Begovičeva, je orisala v svojem delu današnji problem vzgoje, ki niha med včerajšnjo in in jutrišnjo in je nekako meddobje po prelomu s staro in pred razvojem novega načina vzgoje.

Vojna in po njej vznikli novi življenjski standard sta razvrednotila stare, preteklosti ustrezajoče norme, med katere spada v prvi vrsti vzgoja in z njo zvezani življenjski nazor.

Avtorica je pokazala v svoji igri, zasnovani s čuvstvenostjo in intelektom sodobne mlade žene, ki je tenkočuten instrument za to, kar navdaja našo mlado generacijo, za to, kar najbolj teži mladega človeka v dobi, ko se razvija v dorašlega soodgovornega člana družbe; odnos do staršev, v težnji po samoosvojitvi, po polni odgovornosti za individualno uravnavanje svojega življenja.

Dve sestri, vdovi, Maja in Vilma, dve značajno povsem različni osebnosti, vzgajata po dveh temeljno različnih nazorih svoji hčeri Evo in Belo.

Osrednja figura igre, Maja, je tip mentalno moderne, umevajoče žene z visoko srčno kulturo, medtem ko je Vilma egocentrična mati, ne toliko slaba, kot družabno omejena. Maja je spoznala, da ni vsak otrok nadaljevanje osebnosti staršev, bodisi očeta ali matere, ki bi živel po njihovih intencijah dalje in oživotvoril njihove načrte, temveč, da more biti otrok popolnoma samosvoja osebnost, povsem drugače usmerjena in zato ne smejo starši vsiljevati otrokom svojih nazorov in teženj, temveč jim morejo samo stati ob strani kot svetovalci in prijatelji, ter jim pomagati nositi izkušnje življenja, saj jih pred temi ne morejo obvarovati na noben način.

Značilen je Majin dialog z Vilmo:

Maja: »S kakšno pravico smemo zahtevati od svojih otrok, naj žive po naših željah? A ti, bi imela pogum prevzeti vso odgovornost za njihovo bodoče življenje? — Če se mi zdi potrebno, bom svetovala — več ne! Sami morajo nositi odgovornost za svoje življenje. Samo tako lahko postanejo ljudje.«

Vilma: »Bela nikdar ne pomisli, kaj je dolžna svoji materi!«

Maja: »Otroci ne dolgujejo svoji materi nič, popolnoma nič!... Zato, ker jih je rodila? Za njeno materinsko ljubezen? Od kdaj pa se ljubezen daje na dolg?!... Svoje dete si torej negovala zato, da pridobiš njegovo hvaležnost? Imela si ga rada iz nekega instinkta in nekaj malega tudi za to, ker morala tako zahteva. Koliko je staršev, ki bi svoje otroke na cesti pustili, če bi se ne bali javne obsodbe in sile zakona...« In kasneje prizna Maja prijatelju, profesorju Novaku: »Dobro vem, da se vsaka svoboda krvavo plača!... Kako nesrečne smo matere: z vso svojo ljubeznijo ne moremo svojim otrokom prihraniti niti ene bolečine!«

Bela, Vilmina hči, medicinka, tip modernega dekleta, pravi: »Moja mati misli, da studiram samo zato, da dobim tisti 'dr' pred svojim imenom. Razumeti ne more, da se človek lahko zanima za nekaj izven sprejemnega salona in postelje...«

Boj z nerazumevanjem, zoper zlagano meščansko moralo in ozko-srčnost, pritira Belo, da se preseli k mlademu komponistu, ki ga ljubi. V mansardi kujeta načrte za bodočnost, oba polna vere v delo. Njemu je dala avtorica pomembne besede za današnjega ustvarjalca: »Hotel bi, da bi bilo moje delo nekaj več kakor žalostinka nad tem našim sivim današnjim dnem. Hotel bi, da bi bilo kakor most, ki vodi v jutri...«

Novo življenje zahteva nove vzgojne norme, nove, zdrave morale. Zdaj, v meddobju, ko se bojujejo še stari nazori z novimi, so potrebni kompromisi — žrtve — in zato pomaga Maja svoji hčeri z razumevanjem preko težav, medtem ko Vilma zaverovana v svoj fiktivni družabni položaj in v to »kaj poreče svet(!)« greni Beli življenje ter jo pritira v peripetije, ki jih zamore prebroditi samo dekle kakor je Bela.

Poleg problema vzgoje, pokaže avtorica na Beli moč denarja in dasi ga Bela zaničuje, vendar omaga v težki situaciji za hip, ko gre za zdravje ljubljeneža moža ter se ukloni moči denarja gospe Mile, ki obeta zdravje.

Bela se obtoži: »Prokleti denar, ... mislila sem, da sem neodvisna od njegove moči, ko pa bi morala to dokazati, so me ujeli v past moje lastne velikodušnosti.« Na to ji odgovori Maja: »Naložila si si najtežje breme, žrtvovala si se. Toda izkušnje moramo prestati, da se naučimo biti močni in odločni, da ne bo naša dobrota naša slabost — pač pa moč!«

Figuri gospe Mile in ravnatelja Krola, predstavnikov sodobnega materijalizma, povzročita Matov in Belin konflikt. Profesor Novak in dr. Stankov sta protiutež elementu materijalizma ter poosebljata prijateljstvo in razumevanje do sočloveka.

Avtorica je pokazala s svojo igro na nerešen pereč problem naše dobe, orisala je njegovo današnje lice in nakazala, v katerem pravcu

leži njegova rešitev: v tem, kakor pravi Eva svoji materi: »Vedno si mi bila več kakor mati, bila si mi najboljši prijatelj!«

S to igro avtorica problema sicer ni rešila; to zahtevati bi bilo preveč. Kar daje igri vrednost, je dejstvo, da si bodo po njej marsikateri starši izprašali vest — (in to je mnogo!). To ji daje popolno pravico do življenja na odru. Kajti s tem, da je prelila ta problem v besede in nam ga postavila v praksi pred oči, je dala gledalcem priliko, da si ga priključijo v spomin in razmišljajo o njem.

Igra nekaj pove, ker obravnava aktualno vprašanje (in tega žal, ni moči reči o vsaki igri!).

Božena Begovičeva pripoveduje . . .

V nedeljo sem obiskala v Zagrebu gospodično Boženo Begovičovo, hčerko znanega hrvaškega dramatika Milana Begovića in avtorico drame »Med včeraj in jutri«, ki se vprizori v četrtek 3. t. m. v tukajšnjem gledališču. Božena Begovičeva, mlada, nadvse simpatična dama, je zelo naravna in skromna, dasi se že mnogo let uspešno bavi z literaturo. V zagrebškem umetniškem svetu je zelo cenjena in priljubljena. Njena drama je spontan izliv mladostne borbenosti, ki se protivi okostenelosti svoje okolice. Zanimala me je njena umetniška pot in zato sem jo prosila za kratek opis njenega življenja in delovanja, ki mi ga je rade volje poklonila. Rojena v Splitu, je vso svojo študijsko dobo preživela deloma v Hamburgu, kjer je bil njen oče režiser na tamkajšnjem gledališču, in nato na Dunaju. Umetniška dediščina staršev — njen oče je pisatelj, mati odlična pianistka — je prišla v njej že zgodaj do izraza.

»Ko sem bila še čisto majhna«, je pripovedovala, »sem si neprestano izmišljala pesmice in bajke o vilah in čarobnih bitjih in napolnila sem sleherni košček papirja, ki je prišel v dosego mojih rok, s temi svojimi proizvodi. A potem je izbruhnila vojna, veliko trpljenje je objelo ves svet in tudi jaz sem se kmalu prebudila iz svojih pravljicnih sanj. — Odprl se mi je nov pogled na življenje, na človeka, bednega in revnega, mnogo sem razglabljala o vsem tem in seveda tudi mnogo pisala. Leta 1917. sem prvič stopila s svojim delom pred javnost, in sicer je priobčila dunajska revija »Die Musikete«, eno izmed mojih novelističnih skic. Več takih je izšlo pozneje tudi v »Prager Presse«.

»Medtem sem se bila pripravljala za gledališki poklic. Na Dunaju sem dokončala dramatično šolo in bila tudi angažirana. Iz vsega svojega gledališkega delovanja hranim najlepši spomin na naslovno vlogo v Gerhard Hauptmannovem otroškem misteriju »Hanice pot v nebesa«, ki mi je nudila največje notranje zadovoljstvo in s katero sem dosegla tudi enega največjih svojih gledaliških uspehov. Bila sem angažirana tudi v zagrebškem gledališču, a sem žal zavoljo boleznih morala prekiniti odrsko udejstvovanje. Zato sem se pa z večjo silo in z vsem svojim bistvom posvetila pisateljestvu, ki se je čim-

dalje močnejše razraščalo v meni in zahtevalo izraza. Prevedla sem mnogo nemške literature, ki jo dobro poznam, v hrvaški jezik. Različne eseje, ki obravnavajo nemško literaturo in moje lirične pesmi so priobčevale vodilne hrvaške revije (*»Savremenik«*, *»Vijenac«*, *»Hrvatska revija«*). Nemški narod pa sem seznanila z našimi liriki in dramatikami, prevajala sem Krajinčevića, Ogrizovića, Krležo, Batušića, Cesarića in Feldmanna. Sama berem mnogo, vašo literaturo dobro poznam in visoko cenim, predvsem ljubim Cankarja. Med sodobnimi umetniki pa najbolj občudujem Bernarda Shawa, tega nepodkupljivega borca za človeške pravice in neusmiljenega ironika nasproti namišljenim veličinam in lažem družbe. V svojem delu se predvsem bavim s problemom današnje žene, ki je doživela s splošnimi socijalnimi izpremembami tudi sama velikanski preokret v svojem gledanju na svet in na življenje. Njen položaj se je v temeljih izpremenil in danes išče žena izhoda iz nastale zagate in primerno obliko, ki bi nadomestila staro in preživelo. Tega vprašanja se dotika tudi moja drama *»Med včeraj in jutri«*, ki jo je vprizorilo zagrebško gledališče januarja leta 1935. Že dalj časa se ukvarjam z dramatskimi zamisli. Pred to dramo sem napisala tudi dvoje drugih gledaliških del, ki pa jih ne smatram za dovolj dovršene. Premijera moje drame je v Zagrebu nadvse zadovoljivo uspela. Bila sem popolnoma zadovoljna z igralci, s publiko in tudi s kritiki. Osnovno jedro tega mojega dela tvorijo značaji, ki se ne dajo kupiti in ki se ne uklanjajo pred vseobvladujočo močjo denarja. Vendar se naposled sami zapletejo v mreže vseмогоčnega moloha Mamona in morajo spoznati, da ne morejo preko njega. Druga os je borba zoper zlagano meščansko moralo, zoper hinavščino in družabno ozkosrčnost, ki ovira ženskam svobodno besedo in svobodno pot. Sedaj pišem roman, v katerem nameravam prikazati umetnika močne samozavestne individualnosti v težkih in sovražnih okoliščinah. Kako se bo izkazal v tej borbi, koliko bo podlegel vplivom okolice in koliko bo ohranil svojo osebnost, to je problem, ki me že dolgo zanima in vznemirja. In še neka drama mi roji po glavi. Toda žal mi primanjkuje časa, ker me poleg mojega literarnega dela močno zaposluje tajniško mesto v gledališču. Sicer je pa življenje težko. Povsod in pri vsem je treba močnih komolcev, da si utareš pot. Jaz pa nimam niti najmanjšega talenta za posiljevanje razmer.

Božena Begovičeva je zaključila svoj živahni razgovor: *»V Ljubljano pridem k predstavi svojega prvenca. Zelo se že veselim mnogo lepega sem slišala o tem vašem mestu in tudi o ljubljanski publikii vem, da je zelo inteligentna in dojemljiva. Nemalo pa me muči radovednost, kakšen je ta vaš kuriozni nebotičnik, o katerem se je že toliko govorilo in pisalo. Na vsak način si ga moram ogledati.«*

Nada Gabrijelčičeva.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavniki: Oton Župančič. Urednik: Josip Vidmar. Za upravo: Karel Mahkota. Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

KOLINSKA CIKORIJA

je naš

pravi

d o m a č i
i z d e l e k

Kje kupim najboljšo in najcenejšo moško in deško obleko domačega izdelka?
Pri tvrdki

OLUP JOSIP, Ljubljana STARI TRG 2

Velika zaloga sukna, kamgarnov iz priznanih tuzemskih in inozemskih tovarn. Obleke se izvršujejo tudi po naročilu in konkurenčnih cenah.
Velika zaloga moškega perila iz lastne tovarne Triglav

TELEFON 35-61

Smučarsko opremo

po najnižjih cenah in v kvalitetnem blagu Vas postreže

KOLB & PREDALIČ
Selenburgova ul. 6

Med včej in jutri

Igra v treh dejanjih. Spisala: Maja Kordičeva. Prevedel Ferdo Kozak.

Režiser: I. Jerman.

Maja, vdova Kordičeva	Nablocka
Eva, njena hči	Slavčeva
Vilma, vdova Dražičeva	Gabrijelčičeva
Bela, njena hči	Mira Danilova
Mila Maronovičeva	Boltarjeva
Hinko Novak, profesor	Daneš
Vladimir Krol, ravnatelj	Gregorin
Ivan Matić	Jan
Dr. Boris Stankov	Drenovec
Tonka, služkinja	X
Šofer	X

Prvo in tretje dejanje se vrši v stanovanju vdove, drugo dejanje v Ivanovi sobi na mansardi.

Krzno in dežne plašče stavila na rot. Pletenine dobavila tvrdka Kos.

Blagajna se odpre ob pol 20.

ob 20.

Konec po 22.

Parter: Sedeži I. vrste	Din 28—
" II. - III. vrste	" 26—
" IV. - VI. "	" 24—
" VII. - IX. "	" 22—
" X. - XI. "	" 20—
" XII. - XIII. "	" 18—

Lože v pr.	Din 100—
" v l.	" 100—
" balk.	" 70—
Dodatni loži	" 20—
	" 20—
	" 15—

Balkon: Sedeži I. vrste	Din 20—
" II. "	" 16—
Galerija: " I. "	" 14—
" II. "	" 12—
" III. "	" 10—
Galerijsko stojšče	" 2:50
Dijaško stojšče	" 5—

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki menedžerji od 10. do 1. in od 3. do 5. ure. Predpisana taksa za vstop v gledališče je vračunana v cenah.

Predno si nabavite radio aparat si oglejte
zalogo

PHILIPS

RADIO

aparatom, pri zastopstvu

H. SUTTNER

Ljubljana, Aleksandrova 6

TELEFON ŠTEV. 34-70

Ugodni plačilni pogoji
Predvajanje brezobvezno in brezplačno
Prodaja na obroke

PHILIPS

**NAJVEČJA
RADIOINDUSTRIJA SVETA**

